

KIZ MESLEK LİSELERİNDE ÇALIŞAN EĞİTİM YÖNETİCİSİ VE ÖĞRETMENLERİN GÖRÜŞLERİNİN ÇEŞİTLİ DEĞİŞKENLERE GÖRE İNCELENMESİ

Nurşen DEMİRKAYA AYGÜN*
Devrim AKGÜNDÜZ**

Öz: Bu çalışmayla, günümüzde Kız Meslek Liselerinde yaşanan sorunları ile ilgili okul yöneticisi, öğretmen ve eğitimcilerin görüşlerinin alınması ve çalışan kurum, yapılan görev, eğitim durumu ve çalışma süresine bağlı anlamlı farkların varlığı ya da yokluğu tespit edilmesi ve var olan sorunlara dönük çözüm önerileri getirilmesi hedeflenmektedir. Araştırmanın evreni, 2014 – 2015 eğitim – öğretim yılında İstanbul ili Avcılar, Eyüp, Fatih ve Gaziosmanpaşa ilçelerinde bulunan resmi Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde (Kız Meslek Lisesi) çalışan eğitim yöneticileri, öğretmen ve eğitimcilerden meydana gelmektedir. Örneklem, evreni oluşturan kurumlarda çalışan ve olasılığa dayalı olmayan, örneklemede kasti örnekleme yöntemi ile tespit edilen 240 kişiden oluşmaktadır. Araştırmada kullanılacak veriler, Aslantürk tarafından geliştirilen iki bölüm, 55 maddeden oluşan beşli Likert tipi ölçek kullanılarak toplanmıştır. Anketin iç güvenilirlik katsayısı Cronbach Alpha $\alpha = 0,933$ olarak tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda, elde edilen veriler ışığında, yaşanan sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kız Meslek Lisesi Sorunları, Kız Meslek Liseleri, Kadın Eğitimi, Eğitim, Mesleki Eğitim.

(Nurşen DEMİRKAYA AYGÜN'ün "Kız Meslek Liselerinde Yaşanan Sorunlar Hakkında Mesleki Eğitim Yöneticisi ve Öğretmenlerin Görüşleri: Eyüp, Gaziosmanpaşa, Fatih ve Avcılar Örneği" Başlıklı Tez Çalışmasından Türetilmiştir)

* Haydar Akçelik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Eyüp/İSTANBUL.

** Yrd. Doç. Dr.; İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

EXAMINING THE OPINIONS OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS AND TEACHERS WHO WORK IN VOCATIONAL HIGH SCHOOLS FOR GIRLS IN TERMS OF VARIOUS VARIABLES

Nurşen DEMİRKAYA AYGÜN*
Devrim AKGÜNDÜZ**

Abstract

With this study, it is aimed to get the ideas of school administrators, teachers and trainers about the problems of vocational high schools for girls and determine the existence or absence of meaningful differences related to institution of employment, role, educational status and duration of employment and bring forward proposals for the existing problems. The universe of the study is comprised of the administrators, teachers and trainers of public vocational high schools for girls which are situated in Avcılar, Eyüp, Fatih and Gaziosmanpaşa districts of İstanbul in 2014 – 2015 academic year. Sample is comprised of 240 people who are working in the institutions of the universe and selected with non-probabilistically intentional sampling method. The data to be used in the study is gathered using five point Likert scale consisting of two parts and 55 items which is developed by Aslantürk. Internal reliability coefficient is Cronbach Alpha $\alpha = 0,933$. At the end of the study, in the light of the gathered data, solutions are offered for the experienced problems.

Keywords: Problems of Vocational High Schools for Girls, Vocational High Schools for Girls, Women Education, Education, Vocational Education.

This research was produced from the thesis titled “Opinions of Educational Administrators and Teachers on the Problems Encountered in Vocational High Schools For Girls: Case Of Eyüp, Gaziosmanpaşa, Fatih and Avcılar Districts” by Nurşen DEMİRKAYA AYGÜN.

---

* Teacher, Haydar Akçelik Vocational and Technical Anatolian High School, Eyüp/İSTANBUL

** Assist. Prof. Dr.; İstanbul Aydın University, Institute of Social Sciences, İSTANBUL.

1. GİRİŞ

UNESCO, Mesleki ve Teknik Eğitimi; farklı ekonomik sektörlerde ve sosyal hayat-taki mesleklerle ilgili genel eğitimi, teknolojileri ve ilgili bilimleri, uygulamalı beceri-leri, meslekle ilgili tutumları ve bilgileri içeren eğitim olarak tanımlamaktadır. Mesleki ve Teknik Eğitimin amacı bireylere toplum hayatına katkı yapacakları ve kendi hayat-larını devam ettirecekleri, kazanç sağlamalarına yardımcı olacak bir meslek kazandır-maktır. (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, 42).

Küreselleşen dünya ekonomisi, beraberinde sektörler ve ülke ekonomileri arasın-daki rekabette sadece meslekle ilgili görevleri yerine getirmenin yeterli olmadığını, bu görevlerin zamanında ve kaynakları en iyi şekilde kullanarak verimli bir şekilde yapılması gerekliliğini doğurmuştur. Bundan dolayı mesleki eğitim, çalışan bireylerin verimliliğini artırmak için de yapılmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı, 2012, 42).

Mesleki Teknik Eğitim politikalarını çok iyi bir şekilde düzenleyen ve toplumsal yapısını teknolojik gelişmelere uyumlu hale getiren ülkelerin birçok açıdan gelişmiş oldukları gözlemlenmektedir. Bu ülkeler hem ekonomik alanda güç kazanmış hem de bu ekonominin getirdiği güçle siyasal ve kültürel alanlarda söz sahibi olmuşlardır. Sanayi, hizmet ve tarım sektörlerinin nitelikli iş gören gereksiniminin karşılanmaması olasılığı, sürdürülebilir büyüme potansiyeline doğrudan sekte vurabilecek bir risktir. Burada sözü edilen bu önemli riske yönelik müdahale aracı ise nitelikli mesleki ve teknik eğitimidir (Aslantürk, 2014).

Nitelikli insan gücü yetiştirme, sağlıklı kurgulanmış bir eğitim sistemiyle müm-kündür. Mesleki ve teknik eğitim, sosyal bakımdan kalkınmayı hedefleyen ülkeler için ön koşul olan hâlihazırdaki insan gücünü en verimli şekilde kullanarak fayda elde etmenin ilk unsurudur (Demirtaş ve Küçük, 2008, 151; Yıldırım ve Şahin, 2015, 77-78).

Türkiye tarihinde ilk olarak Tanzimat devrinden sonra kadın ve eğitiminin önemi anlaşılmuştur. Özellikle Cumhuriyetin ilk yıllarında kadınlara tanınan birçok sosyal ve siyasal hak sayesinde kadınlar bilinçlenmeye başlamış; kadın eğitimine duyulan ge-reksinim ve kadına olan hassasiyet artmıştır (Şahin vd., 2011, 2413).

İstihdam, eğitim seviyesi, mesleki yeterlilikler ve beceriler ile paralellik arz etmek-tedir (Bakırcı, 2012, 5). Kadınların iş gücüne katılım oranı da bu doğrultuda eğitim seviyesine bağlıdır. Buna göre, mesleki ve teknik eğitim, kadınların niteliklerini çeşit-lendirmeli ve yeni beceriler edinmesini sağlamalı, böylelikle çeşitli alanlarda istihdam olanakları sunmalıdır. (Öksüz, 2007, 1).

Milli Eğitim Bakanlığı İstatistikleri Aralık 2013 verilerine göre Türkiye’de toplam; 2.269.651 öğrenci, 6.204 okulda, 135.502 öğretmenle ve 59.459 derslikte mesleki orta öğrenim düzeyinde örgün eğitim almaktadır. Kız teknik öğretim okullarına 374.370 öğrenci devam etmektedir.

Kadın eğitimi ile ilgili çalışmalara yönelik olarak gösterilmesi gereken ihtimamın yalnızca sözde kaldığı toplumumuzda, sosyo-kültür seviyemizin sınırları halen gelişmiş ülkeler standartlarında değildir. Bir kadının eğitilmesinin dolaylı olarak toplumun eğitilmesi anlamına geldiği gerçeğine dayanarak ve en nihayetinde bu yolla ülkenin kalkınmışlık düzeyinin artacağı fikriyle, Kız Meslek Liselerinde kızlarımızın eğitiminde yaşanan sorunların tespiti ve olası çözümlerin incelenmesi, kadınların eğitim süreçlerine dâhil edilmesi konusunda yürütülecek herhangi bir çalışmaya destek sağlama potansiyeli taşıması bakımından önem arz etmektedir.

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışma ile Türkiye’de kız meslek liselerindeki mesleki eğitimin yaşadığı sorunların, eğitimi verenler ve eğitim yöneticileri gözüyle tespit edilmesi ve buna dayanarak çözüm önerilerinin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, eğitim – öğretim süreci sonunda elde edilen etkililiğin artması için özel sektörün gereksinimlerinin belirlenmesinde arz ve talep dengesine destek olunması hedeflenmektedir. Bu çalışmada, kız mesleki liselerinde görev yapan okul yöneticilerinin, meslek dersi öğretmenlerinin ve eğitimcilerin algıları çerçevesinde mesleki eğitimde yaşanan sorunların tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Alan yazında, mesleki ve teknik eğitim kurumlarının geneline yönelik gerçekleştirilmiş çeşitli çalışmalar yer almaktadır. Mevcut çalışmanın, kız meslek liseleri üzerine eğilmesi bakımından alan yazına olumlu katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

Kıdemleri, görevleri ve eğitim durumları bakımından;

1. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki eğitimin statüsünün iyileştirilmesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

2. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki yönlendirmeye yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

3. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin meslek lisesi öğrencilerinin okula devam ve okul başarısına yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

4. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından yükseköğretime geçiş sistemi hakkında görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

5. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki ve teknik ortaöğretim ile mesleki ve teknik yükseköğretim programları arasındaki bütünlük ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

◆ **Nurşen Demirkaya Aygün / Devrim Akgündüz**

6. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin bütçe kaynaklarından mesleki ve teknik eğitime ayrılan pay hakkında görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

7. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin 3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununun güncellenmesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

8. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin uygulamalı ders saatlerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

9. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin meslek dersi öğretmenlerinin niteliklerine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

10. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki ve teknik eğitimin sivil toplum kuruluşlarıyla ilişkisine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

11. Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarından mezun olanların değerler eğitimine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Bu amaç doğrultusunda, anket yoluyla toplanan veriler;

- Mesleki yönlendirme,
- Kız Meslek Lisesi öğrencilerinin okula devam ve okul başarısı,
- İş gücü arzıyla talebi arasındaki uyum,
- Meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri,
- Meslek öğretiminin sivil toplum ve kamu kuruluşlarıyla ilişkisi başlıkları bağlamında değerlendirilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Katılımcıların bir olay ya da konuya dair görüşlerinin belirlendiği araştırma türü olan tarama modelinde, araştırmacı tarafından belirlenmiş olan cevap seçenekleri arasından seçim yapılması sağlanarak bilgi toplanmaktadır (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014, 177).

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni, 2014 - 2015 eğitim öğretim yılında İstanbul ili Fatih, Avcılar, Gaziosmanpaşa ve Eyüp ilçelerinde bulunan resmi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisele-

rinde (Kız Meslek Lisesi) çalışan eğitim yöneticileri, öğretmen ve eğitimcilerden meydana gelmektedir. Araştırmada, kasti örnekleme kullanılmıştır. Kasti örnekleme, katılımcıların rastgele belirlenmediği, örneklemin araştırmacının sorularına cevap alacağına inandığı kişilerden oluştuğu örnekleme yöntemidir (Altunışık, Coşkun, Bayraktaroğlu ve Yıldırım, 2012, 142). **Örnekleme, evreni oluşturan kurumlarda çalışan ve olasılığa dayalı olmayan, örneklemede kasti örnekleme yöntemi ile tespit edilen 240 kişiden oluşmaktadır.**

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmanın yürütülebilmesi için İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğünden gerekli izinler alınmıştır. İstanbul ili Avcılar, Eyüp, Fatih ve Gaziosmanpaşa ilçelerindeki 7 Kız Meslek Lisesi, araştırmacı tarafından ziyaret edilerek olasılığa dayalı olmayan, örneklemede kasti örnekleme yöntemi ile tespit edilen 240 kişiye ulaşılmış ve ölçek uygulanmıştır. Tarama çalışmasının yürütüldüğü Kız Meslek Liselerinin öğretmen ve yönetici sayılarına dair veriler İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden temin edilmiştir.

2.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada elde edilen veriler, Aslantürk (2014) tarafından geliştirilen iki bölümden oluşan beşli likert tipi ölçek kullanılarak toplanmıştır. Anketin iç tutarlık katsayısı Cronbach Alpha $\alpha = 0,946$ olarak tespit edilmiştir.

Mesleki Eğitimde yaşanan sorunlar konusunda özellikle Kız Meslek Liselerinde görev yapan okul yöneticilerinin, meslek dersi öğretmenlerinin ve eğitimcilerin görüşleri, anket yoluyla alınmıştır. Elde edilen verilere göre, katılımcılar arasında kıdem, yerine getirdikleri görev ve eğitim durumuna göre farklılıklar belirlenmiş, sorunlar tespit edilmiş ve çözüm önerileri getirilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Ölçekten elde edilen verilerin analizinde IBM SPSS programı, sürüm 16.0 kullanılmıştır. Elde edilen verilerin normal dağılım yapıp yapmadığını öğrenmek için One-Sample Kolmogorov-Smirnov testi uygulanmıştır. Sonuçlar Çizelge 2.1'de görülmektedir.

Çizelge 2.1: Kolmogorov Smirnov Z testi

		Mesleki Eğitim Statüsünün İyileştirilmesi	Mesleki Yönlendirme	Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okula Devam Ve Okul Başarısı	Mesleki Teknik Eğitim Okullarından Yüksek Öğretime Geçiş	Ortaöğretim ve Yükseköğretim Programları Arasındaki Bütünlük	Bütçe Kaynaklarından Mesleki Teknik Eğitime Ayrılan Pay	Çıraklık Ve Mesleki Eğitim Kanununun Güncellenmesi	Uygulamalı Ders Saatleri	Meslek Dersi Öğretmenlerin Nitelikleri	Mesleki Öğretimin Sivil Toplum Ve Kamu Kuruluşlarıyla İlişkisi	Meslek Lisesi Mezunlarının Değerler Eğitimi
N		240	240	240	240	240	240	240	240	240	240	240
Normal Parametreler	Ortalama	19,29	23,81	11,77	11,95	29,20	8,11	19,57	14,98	31,36	28,64	20,56
	Standart Sapma	3,91	4,18	2,56	2,39	4,54	1,78	3,84	2,80	4,78	4,78	3,74
Kolmogorov-Smirnov Z		2,43	2,65	1,90	3,33	2,45	3,61	2,94	2,06	2,61	2,71	2,17
Asymp. Sig. (2-tailed)		,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00	,00

Çizelge 2.1'e göre, ölçeğin tüm alt boyutları için verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Buradan hareketle, kıdem, yerine getirilen görev ve eğitim durumuna göre gerçekleştirilen karşılaştırmalarda, grup sayısı ikiden fazla olanlar için parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis testi, ikili grupların karşılaştırılmasında parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Bununla birlikte, Kruskal Wallis testi sonuçlarına göre istatistiksel bakımdan fark tespit edilen ($p < 0,05$) grupların ikili karşılaştırılmasında Mann Whitney U testi uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Araştırmada ilk olarak meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri, tüm puan grupları için kıdem durumu bakımından değerlendirilmiştir. Katılımcılar, kıdemlerine göre "0-5 yıl", "6-10 yıl", "11-15 yıl" ve "16 yıl ve üzeri" olarak alt gruplara ayrılmıştır. Uygulanan Kruskal Wallis testi sonuçları Çizelge 3.1'de yer almaktadır.

Çizelge 3.1: Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşlerinin kıdemlerine göre Kruskal Wallis testi sonuçları

Puan	Sıralamalar Ortalaması	χ^2	Ss	p
Mesleki Eğitimin Statüsünün İyileştirilmesi	117,96	3,00	3	,39
Mesleki Yönlendirme	116,98	,47	3	,92
Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okula Devam ve Başarısı	114,65	4,20	3	,24
Mesleki Teknik Eğitim Okullarından Yükseköğretime Geçiş	118,96	13,68	3	,00
Ortaöğretim ve Yükseköğretim Programları Arasında Bütünlük	114,79	4,50	3	,21
Bütçe Kaynaklarından Mesleki Eğitime Ayrılan Pay	116,38	2,57	3	,46
Çıraklı ve Mesleki Eğitim Kanununun Güncellenmesi	114,89	4,55	3	,20
Uygulamalı Ders Saatleri	116,94	9,82	3	,02
Meslek Dersi Öğretmenlerinin Nitelikleri	118,54	13,67	3	,00
Mesleki Öğretimin Sivil Toplum ve Kamu Kuruluşları Arasındaki İlişki	115,47	7,53	3	,05
Meslek Lisesi Mezunlarının Değerler Eğitimi Alması	117,72	12,39	3	,00

Çizelge 3.1'e göre, katılımcıların kıdemlerine göre mesleki eğitimin statüsünün iyileştirilmesine; mesleki yönlendirmeye; meslek lisesi öğrencilerinin okula devam ve başarısına; ortaöğretim ve yükseköğretim programları arasındaki bütünlük; bütçe kaynaklarından mesleki eğitime ayrılan pay; çıraklık ve mesleki eğitim kanununun güncellenmesi ve mesleki öğretimin sivil toplum ve kamu kuruluşları arasındaki ilişki hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı belirlenmiştir ($p>0.05$). Aralarında anlamlı farklar bulunmayan bu boyutlar, araştırmanın katılımcıları tarafından kişisel çabalarla değiştirilemeyecek nitelikte olması, kıdem durumuna göre ortaya çıkan görüşler arasında anlamlı bir fark bulunmamasının sebebi olabilir. Diğer taraftan, katılımcıların mesleki teknik eğitim okullarından yükseköğretime geçiş; uygulamalı ders saatleri; meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ve meslek lisesi mezunlarının değerler eğitimi almasına dair puanlar arasında anlamlı bir farkın olduğu

◆ Nurşen Demirkaya Aygün / Devrim Akgündüz

görülmektedir. Araştırmamanın katılımcılarının merkezi müdahale dışında bireysel çalışma ile farklı yaklaşımlar getirebileceği unsurlar olmasından dolayı bu boyutların aralarında anlamlı farklar bulunduğu söylenebilir. Diğer taraftan, katılımcıların mesleki teknik eğitim okullarından yükseköğretime geçiş; uygulamalı ders saatleri; meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ve meslek lisesi mezunlarının değerler eğitimi almasına dair görüşleri, katılımcıların kıdemlerine göre farklılaşmaktadır.

Araştırmada ikinci olarak, meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri, tüm puan grupları için yapılan görev durumu bakımından değerlendirilmiştir. Katılımcılar, görevlerine göre “eğitim yöneticisi”, “öğretmen” ve “usta öğretici” olarak alt gruplara ayrılmıştır.

Çizelge 3.2: Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşlerinin görev durumlarına göre Kruskal Wallis testi sonuçları

Puan	Sıralamalar Ortalaması	x ²	Ss	p
Mesleki Eğitimin Statüsünün İyileştirilmesi	107,25	2,58	2	,27
Mesleki Yönlendirme	102,26	2,55	2	,27
Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okula Devam ve Başarısı	107,44	2,65	2	,26
Mesleki Teknik Eğitim Okullarından Yükseköğretime Geçiş	104,33	1,36	2	,50
Ortaöğretim ve Yükseköğretim Programları Arasında Bütünlük	102,30	2,25	2	,32
Bütçe Kaynaklarından Mesleki Eğitime Ayrılan Pay	97,22	3,32	2	,19
Çıracık ve Mesleki Eğitim Kanununun Güncellenmesi	95,70	3,55	2	,16
Uygulamalı Ders Saatleri	101,14	2,37	2	,30
Meslek Dersi Öğretmenlerinin Nitelikleri	85,21	8,98	2	,01
Mesleki Öğretimin Sivil Toplum ve Kamu Kuruluşları Arasındaki İlişki	88,60	8,88	2	,01
Meslek Lisesi Mezunlarının Değerler Eğitimi Alması	95,46	5,71	2	,05

Çizelge 3.2’de, meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşlerinin görev durumlarına göre Kruskal Wallis testi sonuçları görülmektedir. Bu sonuçlara göre, katılımcıların mesleki eğitimin statüsünün iyileştirilmesine; meslek lisesi öğrencilerinin okula devam ve başarısına; mesleki teknik eğitim okullarından yükseköğretime geçiş; ortaöğretim ve yükseköğretim programları arasındaki bütünlük; bütçe kaynaklarından mesleki eğitime ayrılan pay; çıracık ve mesleki eğitim kanununun güncellenmesi; uygulamalı ders saatleri ve meslek lisesi mezunlarının

değerler eğitimi alması ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark yoktur ($p>0.05$). Diğer taraftan, katılımcıların meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ve mesleki öğretimin sivil toplum ve kamu kuruluşları arasındaki ilişki ile ilgili görüşlerine dair puanların arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Dinamik bir örgüt olan okulda yöneticilik görevini yerine getiren bireyler, mesailerinin önemli bir bölümünü öğretmen, öğrenci ve veli ilişkilerine ayırmakta, ortaya çıkan ya da çıkması olası sorunlara yönelik olarak sürekli fikir geliştirmektedir. Bu bakımdan, meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ve mesleki öğretimin sivil toplum ve kamu kuruluşları arasındaki ilişki konularında, resmin bütününe odaklanmayı alışkanlık haline getirmiş okul yöneticileriyle diğer gruplar arasındaki görüşler farklılaşabilir. Diğer taraftan, katılımcıların meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ve mesleki öğretimin sivil toplum ve kamu kuruluşları arasındaki ilişki ile ilgili görüşleri, yerine getirdikleri göreve göre farklılaşmaktadır.

Araştırmada son olarak meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşleri, tüm puan grupları için eğitim durumu bakımından değerlendirilmiştir. Katılımcılar, eğitim durumlarına göre "lisans" ve "lisansüstü" olarak alt gruplara ayrılmıştır.

Çizelge 3.3: Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görüşlerinin eğitim durumlarına göre Mann Whitney U testi sonuçları

Puan	Sıralamalar Ortalaması	χ^2	Ss	p
Mesleki Eğitimin Statüsünün İyileştirilmesi	117,65	2857,00	-,16	,87
Mesleki Yönlendirme	116,30	2770,00	-,42	,67
Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okula Devam ve Başarısı	121,46	2720,50	-,57	,56
Mesleki Teknik Eğitim Okullarından Yükseköğretime Geçiş	115,63	2726,50	-,55	,57
Ortaöğretim ve Yükseköğretim Programları Arasında Bütünlük	117,18	2826,50	-,25	,80
Bütçe Kaynaklarından Mesleki Eğitime Ayrılan Pay	114,34	2643,00	-,81	,41
Çıraklı ve Mesleki Eğitim Kanununun Güncellenmesi	120,28	2796,50	-,34	,73
Uygulamalı Ders Saatleri	122,30	2666,00	-,73	,46
Meslek Dersi Öğretmenlerinin Nitelikleri	117,58	2853,00	-,17	,86
Mesleki Öğretimin Sivil Toplum ve Kamu Kuruluşları Arasındaki İlişki	119,11	2872,50	-,11	,90
Meslek Lisesi Mezunlarının Değerler Eğitimi Alması	116,57	2787,00	-,37	,71

Çizelge 3.3'e göre, katılımcıların mesleki eğitimin statüsünün iyileştirilmesine; mesleki yönlendirmeye; meslek lisesi öğrencilerinin okula devam ve başarısına; mesleki teknik eğitim okullarından yükseköğretime geçiş; ortaöğretim ve yükseköğretim programları arasındaki bütünlük; bütçe kaynaklarından mesleki eğitime ayrılan pay; çıraklık ve mesleki eğitim kanununun güncellenmesi; uygulamalı ders saatleri; meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri; mesleki öğretimin sivil toplum ve kamu kuruluşları arasındaki ilişki ve meslek lisesi mezunlarının değerler eğitimi alması ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Mesleki eğitim sisteminde yönetici, öğretmen ya da usta öğretici olarak yer alan bireylerin sahip oldukları eğitim düzeyi, araştırmada belirlenen sorun alanlarına yönelik olarak bu kişilerin görüşleri arasında bir farklılaşmaya yol açmamaktadır.

4. SONUÇ TARTIŞMA VE ÖNERİLER

4.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırma ile kız meslek liselerinde yaşanan sorunlar hakkında eğitim yöneticileri, öğretmenler ve usta öğreticilerin görüşleri incelenmiştir.

Kız meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin kıdem, görev ve eğitim durumuna göre mesleki eğitimin statüsünün iyileştirilmesine yönelik görüşleri arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar; toplumun meslek sahibi olmak için değil, sosyal statü kazanmak için eğitim yaptığı; toplumda meslek eğitiminin düşük statülü bir eğitim biçimi olarak algılandığı fikirlerine katılmaktadır. Elde edilen sonuçlar Aslantürk (2014) , Tek (2006) ve Yazçayır (1999) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların bulgularını destekler niteliktedir.

Tek (2006), araştırmasında, meslek lisesi öğrencilerinin kendilerini değersiz hissettikleri sonucuna ulaşmıştır. Aslantürk (2014), mesleki ve teknik eğitimin toplum nezdinde itibarı düşük bir eğitim türü olarak algılandığını tespit etmiştir. Yazar, bu algının mesleki ve teknik eğitim sürecinden geçen bireylerin elde ettikleri gelirin diğer eğitim süreçlerine dâhil olan bireylerden farklı olmamasından beslendiğini vurgularken, mesleki ve teknik eğitimin kalitesinin yükseltilmesinin, bu eğitim türüne olan ilgiyi artıracığını öne sürmüştür. Bununla birlikte, Milli Eğitim Bakanlığı (2012), akademik eğitimin mesleki ve teknik eğitimden daha çok itibar gördüğünü ve mesleki ve teknik eğitim veren okulların tercih edilme bakımından son sırada yer aldığı ifade etmektedir.

Yazçayır (1999), mesleki eğitimin düşük statülü bir eğitim türü olarak algılanmasına yol açan etkenlere ilişkin olarak; mesleki eğitimden mezun olup çalışmaya başlayanların çoğunlukla özel sektörde işçi statüsünde istihdam edildiği ve mezuniyetlerini takip eden ilk altı ay içerisinde iş bulabildiklerini belirlemiştir. Çalışan mezun öğrencilerin yarısının iş değiştirme tecrübesi bulunduğu ve bu değişikliğin de düşük ücret, işin yorucu olması, sigortasız çalıştırılma, çalışma saatlerinin fazla olması ve sorumluluklarının net olarak belli olmamasından kaynaklandığı ortaya çıkartmıştır.

Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin kıdem, görev ve eğitim durumlarına göre ortaöğretim ve yükseköğretim programları arasındaki bütünlük ile ilgili görüşleri arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Küçük'e (2006, 78) göre, yükseköğretim kurumlarında kız meslek liselerinde bulunan alanların devamı niteliğindeki bölümler bulunmamaktadır ya da bulunanların kontenjanları yetersiz düzeyde olduğunu belirlemiştir.

Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin kıdem, görev ve eğitim durumlarına göre çıraklık ve mesleki eğitim kanununun güncellenmesi hakkındaki görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcılar; çıraklık ve mesleki eğitim kanunun günümüz mesleki eğitiminin ihtiyaçlarını karşılamada yetersiz olduğu; çıraklık ve mesleki eğitim kanunu kapsamında, yetki ve sorumlulukların paylaşımı konusundaki belirsizliklerin eğitimin başarısını düşürdüğü; çıraklık ve mesleki eğitim kanununun, öğretmene, öğrenciye ve işverene yönelik daha belirleyici ve sınırlayıcı yaptırımlar içerecek şekilde güncellenmesi gerektiği; işletmelerde mevcut olan eğitim birimi oluşturma zorunluluğunun daha ağır yaptırımlarla sıkı takip altında tutulması gerektiği ve beceri eğitimi gören meslek lisesi öğrencilerine, mesleki eğitime başladığı günden itibaren emeklilik primini de kapsayan sigortalamaya yapılması gerektiği fikirlerine katılmaktadır. Varılan bu sonuçlar, Alparıslan (2004) ve Eroğlu (1999) tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Alparıslan (2004), 3308 sayılı kanun kapsamında gerçekleştirilen işletmelerde beceri eğitimi kapsamında görev yapan koordinatör öğretmenlerin işletmelerde meslek eğitimi uygulaması öncesinde okullarda ön hazırlık yapma ve öğrencilere hazırlık eğitimi verme konusundaki faaliyetleri yeterli düzeyde yerine getirdiklerini tespit etmiştir. Araştırmacı, koordinatör öğretmenlerin işveren ve usta öğreticiler ile öğrenciler arasında yaşanan sorunların çözümünde rehberlik faaliyetlerini yeterli düzeyde gerçekleştirdiği belirlemiştir. İşletmelerde meslek eğitimi uygulama sürecinde yerine getirilmesi gereken faaliyetler ve bu faaliyetlerin uygulanma düzeyleri ele alındığında işletme yetkilileri ile koordinatör öğretmenlerin yeterli düzeyde iş birliği içerisinde olduğu ortaya çıkartmıştır. Yazar, işletmelerde meslek eğitimi uygulamasının öğrencileri gerçek iş yaşantısına hazırlama noktasında yüksek düzeyde yarar sağladığı tespit etmiştir.

Eroğlu (1999), çalışmasında, 3308 sayılı kanun kapsamında gerçekleştirilen işletmelerde beceri eğitiminin zayıf yönü olarak, her bir program alanına hitap eden uygun işyerinin olmaması; alanda yetersiz öğrencilerin işletmelere gönderilmesi; işyeri sahiplerinin zarar verebilecekleri kaygısıyla öğrencilere makineleri kullanırmak istememeleri; okuldaki atölyelerde bulunan donanımla işyerlerindeki arasında farklılıkların bulunması; öğrencilerin işyerinin saatlerine riayet etmemesi; öğrencilere ödenen ücretlerin yetersiz olması ya da hiç ödenmemesi; işyerlerinin öğrencilerin ulaşımı bakımından uzak yerlerde yer almasını tespit edilmiştir. Araştırmada, karşılaşılan

sorunlara çözüm önerisi olarak, işletmelerde beceri eğitimine tabi olan öğrencilerin işletmelerde alanları dışında herhangi bir işte çalıştırılmaması gerektiği; işyerlerinin, öğrencilerin makine ve teçhizatlarını kullanmasına müsaade etmesi gerektiği; işletmelerde beceri eğitimine dair öğrencilere yönelik ön bilgilendirme yapılması, öğrencilere rehberlik edilmesi gerektiği; öğrencilerin Cumartesi ve Pazar günleri çalıştırılmaması gerektiği ve öğrencilere ödenen ücretlerin iyileştirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin kıdem durumlarına göre meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ile ilgili görüşlerine dair puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Tüm katılımcılar; meslek eğitiminde eğitimciler ve yöneticilere iş piyasasında ve yurt dışında tecrübe kazanma fırsatları sağlamak için mevcut olan hizmet içi eğitim olanaklarının yeterli olmadığı; mesleki eğitimcilerin belirli meslek modüllerinde uzmanlaşmalarının sağlanması gerektiği; mesleki eğitimcilerin yabancı dil ve bilgisayar okuryazarlığı yetkinliği hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi gerektiği fikirlerine katıldıklarını belirtirken 11 – 15 yıl arası kıdeme sahip olanlar diğer gruplara oranla daha düşük bir puan ortalamasına sahiptir. Ek olarak, meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin görevlerine göre meslek dersi öğretmenlerinin nitelikleri ile ilgili görüşlerine dair puanlar arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Elde edilen sonuçlar, Eroğlu (1999) ve Küçük (2006) tarafından yürütülen araştırmaların sonuçlarını destekler niteliktedir.

Küçük (2006), geçmişte öğretmen niteliği bakımından sorun yaşanmazken günümüzde öğretmen niteliği açısından sorunlar yaşanmaya başladığını ortaya çıkartmıştır. Yazar, hızla ilerleyen teknolojiye ayak uydurmakta zorlanan öğretmenler için ekonomik bakımdan güçlendirilerek hizmet içi eğitimlere katılımının artırılması gerektiğini tespit etmiştir.

Eroğlu (1999), işletmelerde beceri eğitimi kapsamında koordinatörlük görevi yürüten öğretmenlerin bu görevlerine dönük olarak işyerindeki eğitimin planlanması, okul – işyeri ve öğrenci arasındaki koordinasyonun sağlanması, işyerinin belirlenmesinde dikkat edilmesi gereken ölçütler, öğrencilerin değerlendirilmesi konularında hizmet içi eğitime ihtiyaç duyduklarını tespit etmiştir.

Meslek liselerinde görev yapan yönetici, öğretmen ve usta öğreticilerin kıdem durumlarına göre meslek lisesi mezunlarının değerler eğitimi almasına dair puanlar arasında anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir. Meslek lisesi mezunlarının sanatçı ruhuna sahip olması gerektiği; mesleki eğitimde Ahi kültürünün daha iyi işlenmesi gerektiği ve etîğin, mesleki eğitimin bir parçası olarak yapılandırılmış bir ders biçiminde yer alması gerektiği fikirlerine 0 – 5 yıl arası kıdeme sahip katılımcılar kesinlikle katıldıklarını belirtirken diğer gruplar katıldıklarını beyan etmektedir.

Kaynakça

- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E.** (2012). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Alparslan, E.** (2004). *3308 Sayılı Mesleki Eğitim Kanunu Uyarınca Kız Meslek Lisesi Öğrencilerine Yaptırılan İşletmelerde Meslek Eğitimi Uygulamasının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Dekoratif Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı.
- Aslantürk, M.** (2014). *Türkiye’de Mesleki Teknik Eğitimin Yaşadığı Sorunlar ve Çözümleri Konusunda Mesleki Eğitim Yöneticileri, Meslek Dersi Öğretmenleri ve Eğiticilerin Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kahramanmaraş: Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Bakırcı, K.** (2012). İstihdamda Cinsiyetler Arası Eşitlik ve Mevzuatta ve Kamusal Politikalarda Yapılması Gereken Değişiklikler. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1 (10), 1 – 37.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F.** (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Demirtaş, B. ve Küçük, M.** (2008). Kız Meslek Liselerinin Günümüzdeki Sorunlarına Yönelik Öğretmen Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (3), 147 – 159.
- Eroğlu, G.** (1999). *Kız Meslek Lisesi El Sanatları Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Okul-Sanayi İşbirliği Kapsamında İşletmelerde Beceri Eğitimi İle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar, Nedenleri ve Çözüm Yolları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, El Sanatları Eğitimi Ana Bilim Dalı.
- Küçük, M.** (2006). *Kız Meslek Liselerinde Yaşanan Sorunlara İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri (Ankara İli Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Planlaması Ana Bilim Dalı.
- Millî Eğitim Bakanlığı.** (2012). *Mesleki ve Teknik Eğitim Çalıştayı Raporu*. Ankara.
- Öksüz, N.** (2007). *Mesleki Eğitim Kurslarının Kadınların İstihdam Edilebilirliğine Katkısı ve İŞKUR’un Üstlenebileceği Roller*. Uzmanlık Tezi, Ankara: T. C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü.
- Şahin, S., Şahin, M., Çek, F. ve Oklay, E.** (2011). Türkiye’de Kadın Konulu Tezler Üzerine Bir Değerlendirme. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6 (4), 2413 – 2424.
- Tek, A. D.** (2006). *Sanayi Toplumu Sonrası Türkiye’de Mesleki Eğitim ve Kız Meslek Liseleri (Adapazarı Kız Meslek Lisesi Örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı.
- Yazçayır, N.** (1999). *Kız Meslek Lisesi Eğitim Programlarının İstihdam Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Ana Bilim Dalı.
- Yıldırım, K. ve Şahin, L.** (2015). Osmanlı’dan Günümüze Mesleki Eğitimin Gelişimi. *Çalışma ve Toplum*, 1, 77 – 112.